

Še preden žena dobro izreče, pograbi Pavliha jerbasa s kokošmi in steče, ne da bi se zmenil za plačilo.

»Hej, hej!« poskoči kmetica. »Kakšen kupec pa ste? Ali ne boste plačali kokoši?«

»Kar précej,« pravi Pavliha. »Nesem jih samo svojemu gospodu, temu in temu, kar tamle za oglom.«

»Malo mi je mar, kam in komu jih nesete,« ga ustavi žena. »Gospoda, ki pravite o njem, ne poznam in ne vem, kje je doma, pa tudi nočem imeti opravka z njim. Že moj rajnki oče so me učili, da ni verjeti ljudem, ki se jim je od-

krivati in priklanjati. Plačajte kokoši, pa sva bôt. Potlej jih nesite, kamor hočete.«

»Mati, mati, pokara Pavliha žensko, »slaba je vaša vera in ne bo vam pomagala. Kaj bi se bali? Náte, tu imate petelina, ki vam ga zastavim, dokler ne prinesem denarja in vašega jerbasa.« In ji da lastnega petelina, ki ga lahkoverna kmetica res vzame v zastavo.

Pa se ji je zgodilo, kakor vsakomur, ki misli, da je vse dobro premislil: ukanila se je in s petelinom v naročju bi čakala Pavliha lahko do sodnega dne. (Dalje prihodnjič.)

K a l i n a M a l i n a

Mornarjev sin

Valovi so se zaganjali v breg, morje je rjavelo kakor ranjena pošast. Težki oblaki so se spuščali čim dalje niže nad zemljo. Samo svetilnik na nasprotnem bregu je prodiral mrak.

Ribiči so se bili že davno vrnili v kolibe in so trdno spali. Samo v eni koči je še brlela bleda svetilka. V sobi na tleh se je pod plahto tiščalo troje otrok. Mati je klečala poleg njih in molila.

Nenadoma nekdo močno sune v vrata. V sobo stopi dvanajstleten dečko. Oči ima preplašene, lice mrtvaško blede, lasje razmršene od vetra. Kakor da bi z dečkom planil v sobo tudi vihar. Stene so se potresle, svetilka je močno vzplapolala, edino okence je zazvenčalo v pišu. Tudi leščerba, ki jo je deček držal, je ugasnila.

»Mama, videl sem ga... On je bil... Celó vesla sem slišal... Kako naj mu pomagam, mama?«

Mati pogleda sina in strašna bol ji spači lice. Niti misliti ne more. Samo roko položi na najmanjšo spečo deklico.

»Ali naj zbudim sosede?« — naglo vpraša deček.

Ne da bi počakal odgovora, plane iz koče in zdirja na vso moč k bregu. Kakor bi mignil, stoji pred najbližjo hišo in trka na vrata.

»Tata je na morju... Pojdite, stric Stojan, da ga poiščeva! Zdelo se mi je, da je blizu brega...«

Naglo, v eni sapi je izgovoril te besede. Ni mogel izgubljeni časa.

Od znotraj se zadere zaspan, debel ribičev glas.

»Domov pojdi, Rajčo, domov, fant! V takem času bi ti samo Bog mogel rešiti očeta.«

Zadnje besede je veter odtrgal od brega in jih zanesel daleč k morju. Rajčo jih skoraj ni slišal. Dirjal je že k drugi ribiški koči.

»Nocoj mi je morje odneslo čoln, Rajčo, ne morem ti pomagati.« — je bil odgovor.

V nekaj trenutkih je obšel Rajčo vse kolibe, toda zaman. Nihče se ni upal iti na morje, ki je postajalo čim dalje strašnejše. Tedaj pa se ubogi deček s poslednjimi močmi spusti k bregu, se za trenutek ustavi in glas, ki mu je od utrujenosti že ves hripav, se razlega naokoli:

»Tata, tata, drži se še malo, jaz ti grem na pomoč s čolnom!«

Burja je žvižgala, a Rajču se je zdelo, da sliši očetova vesla.

Kdo je dal tem šibkim rokam moč, da je, kakor bi mignil, potegnili čoln s

peska in ga porinil v morje! Bil je najmočnejši čoln, toda za valove kakor otroška igrača. Kolikokrat se je hotel prevrniti! Nič se ni videlo, toda Rajčo je prestregel vsak val, poznal ga je po šumu, spretno se mu je vzpenjal na greben in se previdno spuščal na podnožje, da bi počakal naslednjega. In tako je blodil po morski gladini in se napenjal, da bi s svojim otroškim glasom prevpil vihar.

»Tata, tata, oglasi se, tata!«

Nenadoma pa čisto blizu nekdo zastoka: »Pomagajte!«

Dečko podvoji sile in zavesla v smeri proti glasu. Kmalu se nekdo močno prime za čoln, da se nagne in preobrne. Kakor bi trenil, se dvojce teles trdno oklene drug drugega in se bori z valovi, ki so že odnašali čoln.

Nepričakovano pa se dvigne velikanski val in vrže čoln prednje. Odrasli človek potegne dečka in štiri roke zagrabi malo orehovo lupino ter jo obrnejo. Oba skočita vanjo.

Noč je bila črna, obrazov si nista videla. Od utrujenosti in razburjenja ni mogel nihče izpregovoriti. Oba sta mislila le to, kako bosta priplula do brega.

Vso noč sta se otrok in odrasli človek borila z valovi. Rajčo se je ves sključil in kakor mrtev padel v čolnu na dno. Ko se je danilo, je komaj odprl oči. Takrat je uprl ljubeč pogled v človeka, ki je bil sklonjen v dve gube in je z zadnjimi močmi veslal in vzdihoval. Nenadoma pa se dečku od preplašenosti razširijo oči in iz ust se mu odtrga pretresujoč krič. Ta človek ni bil njegov oče...

Drugo jutro je čoln priplul do brega in ribiči so ga strahoma čakali. Odnegli so ubogega dečka v hišo, kjer ga je sprejela objokana mati in tri sestrice s preplašenimi očmi. Najbolj razburjen pa je bil oče. Vedel je, kako strašen je bil vihar to noč. Čoln mu je razbilo na kose. Samo bog ve, kako je ubogi ribič prišel do brega.

Oče vzame sina v naročje in si ga z ljubeznijo pritisne na srce. Od veselja mu pridejo solze v oči. Joka tudi mati

in sestrice in tolikim ribičem se solze oči. Saj se skoraj ne upajo pogledati ubogega otroka. Sram jih je, da se je pokazal pogumnejšega od njih, v viharju in nesrečah utrjenih in prekaljenih mornarjev. Toda veselje, da je rešen njih tovariš in njegov sin, počasi duši sram.

Nenadoma pa se nekdo surovo zažene med ribiče in se prerije v sobo. Pred začudeno družino obstane z vso svojo mogočno postavo Dančo Smok ali, kakor so mu še rekli, Trdosrčnež. Nikdar doslej še ni prestopil praga te hiše. Saj ga niso pustili sploh v nobeno ribiško kolibo. Dančo Smok je bil len in nevoščljiv človek. Namesto da bi delal, je kradel ribe iz polnih košar, da je plačeval krčmarju. Imel je ženo in otroka, pa se ni nikdar zmenil zanju. Ribiči so ga grdo gledali, najbolj pa Rajčev oče. Nekoč mu je Trdosrčnež odnesel vse ribe, ki jih je bil pravkar nalovil. Nikdar pa mu ni smel nihče kaj reči, saj ni bilo dobro, imeti opravka z zajetnim, plečatim Dančem Smokom. Sedaj pa je kakor velikan uprl glavo v strop male hišice, stegnil mišičaste roke proti Rajču in njegovemu očetu, okrenil glavo k ribičem in žalostno gledal z izbuljenimi očmi, kakor da bi tudi njegove oči prosile tako kakor usta.

»Bratje, nikar me ne sovražite! Nočejšnja noč mi je bog odprl oči... vidite, po tem otroku. Ko me je rešil smrti, me je opomnil, da imam tudi jaz sina, za katerega moram skrbeti...«

Ko Dančo to izgovori, obrne svoje velikansko telo proti vratom, se pripogne in odide. Ribiči gledajo za njim in molče...

*

Dančo Smok je ostal mož - beseda. Šel je k družini in začel delati. Nihče več mu ni rekel Trdosrčnež. Dokazal je, da ne zasluži tega zdevka. Srce se mu je sedaj odražalo na širokem, zagorelem licu, na katerem je često zatrepetal nasmeh, posebno, kadar je videl kje na bregu bledega, šibkega Rajča, ki je strmel v morje...

(Iz bolgarščine prevedla Pavla Hočevanjeva.)